

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 12.04.2019 nr

Meie 13.05.2019 nr 16-5/190704/1902438

Pedagoogi ebakohane käitumine lastega

Lugupeetud avaldaja

Palusite selgitust, kuidas kaitsta lapsi pedagoogi eest, kes kasutab lapsi alandavaid kasvatusmeetodeid.

Peamine vastutus pedagoogide kompetentsuse tagamisel ning nende sobivuse regulaarsel hindamisel lasub lasteaia juhil. [Koolieelse lasteasutuse seaduse](#) (KELS) § 21 lõiked 1 ja 3 sätestavad, et direktori ülesanne on tagada lasteasutuse tulemuslik töö ning ta vastutab lasteasutuse arengu eest. Direktor on lasteasutuse seaduslik esindaja. Tema sõlmib töölepingud lasteaia töötajatega, sh pedagoogidega. Kui lasteaia direktor ei suuda lahendada vanemate tõstatatud probleeme, tuleb pöörduda lasteaia pidaja või Haridus- ja Teadusministeeriumi poole. Lapsevanemate initsiatiiv on seejuures väga oluline.

1. Lasteaia pedagoogi kvalifikatsioon

Haridus- ja Teadusministri määruse [„Koolieelse lasteasutuse pedagoogide kvalifikatsiooninõuded“](#) (määrus) § 18 järgi on lasteasutuse õpetaja kvalifikatsiooninõuded kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid. Määruse § 1 lg 1³ kohaselt on õpetajate pedagoogilised kompetentsid kirjeldatud õpetaja kutsestandardis. Kuigi kutse taotlemine ei ole lasteaia pedagoogile kohustuslik, tuleb viidatud sätte kohaselt hinnata pedagoogilisi kompetentse kutsestandardis kirjeldatud kompetentsidest lähtudes.

Koolieelse lasteasutuse õpetaja [kutsestandard](#) (õpetaja, tase 6) kirjeldab üksikasjalikult õpetaja teadmisi ja oskusi. Õpetaja peab looma positiivse kasvukeskkonna, see eeldab, et lastesse suhtutakse austusega ja toetavalt. Näiteks peab õpetaja kutsestandardi järgi looma vaimselt ja emotsionaalselt turvalise, heaolu, arengut ja loovust toetava koostöise ning üksteist arvestava õpikeskkonna, lähtudes õppijate vajadustest ja õpieesmärkidest ning järgides inimõigusi, Eesti põhiseadust, laste õigusi ja organisatsiooni kodukorda. Kutsestandard sätestab, et õpetaja on hea kuulaja ning kasutab olukorrale sobivaid suhtlusviise; lahendab probleeme ning toetab lapsi probleemide märkamisel ja lahendamisel; kaasab lapsevanemaid, kolleege või tugispetsialiste. Määruse lõike 1¹ järgi hindab tööandja, kas töötaja vastab kvalifikatsiooninõuetele ja on valmis oma ametikohal töötama.

Samuti sätestab KELS § 22 lg 5 pedagoogide kutseoskuste üle otsustamiseks atesteerimise. Atesteerimisel hinnatakse pedagoogi töö tulemuslikkust ja vastavust esitatavatele nõuetele.

Pedagoogid peavad lähtuma oma töös ka [koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava](#) (edaspidi õppekava) nõuetest. Õppekava järgi peavad vanemad ja pedagoogid ühiselt toetama lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Samuti on oluline lapse mängu-, õpi-, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamine. Õppe ja kasvatustegevuse tulemusel peaks lapsel kujunema terviklik ja positiivne minapilt.

Seega peavad lasteaias töötavate pedagoogide ettevalmistus ja teadmised olema sellised, mis võimaldavad neil valida sobivad kasvatusmeetodid, mis on last austavad ja toetavad.

2. Lasteaia direktori võimalused pedagoogi kutseoskuste kontrollimiseks ja hindamiseks

Peale selle, et pedagoog on omandanud kvalifikatsiooni ning tal on selle kohta nõutavad tunnistused, tuleb tagada, et ta oma kutseoskusi iga päev rakendaks ning, samuti tuleb tema tegevust hinnata.

Kõigepealt hindab lasteaia juht õpetaja sobivust tema tööle võtmisel. Direktor peab korraldama õpetaja ametikoha täitmiseks konkursi (KELS § 22 lg 4). Konkursil kandideerijatelt saab paluda soovitusel eelmiselt tööandjalt. Samuti on võimalik paluda kandideerijalt luba eelmise tööandjaga vestlemiseks. Tavaliselt kõneldakse töövestlusel ka kandideerija tugevatest ja nõrkadest külgedest.

Tööleping on võimalik ja enamasti ka soovitatav sõlmida katseajaga. Katseaja jooksul saab hinnata, kas töötaja tervis, teadmised, oskused, võimed ja isikuomadused vastavad nõutud tasemele ([töölepingu seaduse](#) (TLS) § 6 lg 1). Kui katseajal selgub, et õpetaja isikuomadused või oskused ei vasta nõudmistele, on lasteaia direktoril õigus tööleping lõpetada. Tööandja võib nii tähtajalise kui ka tähtajatu töölepingu üles öelda neljakuulise katseaja jooksul vähemalt 15-kalendripäevase etteteatamistähtajaga (TLS § 86 lg 1, § 96).

Katseaeg ei ole seega pelgalt vormi täitmine. Katseaeg on üks tõhusamaid võimalusi õpetaja tegelike oskuste hindamiseks igapäevatöös. Selleks aga, et katseaja jooksul võiks teha õpetaja oskuste ja teadmiste kohta sisulisi järeldusi, tuleb õpetaja tegevust jälgida, teda vajadusel juhendada ja nõustada. See omakorda eeldab, et lasteaias on läbi mõeldud vajalikud protseduurid. Samuti on otstarbekas just katseajal koguda lapsevanematelt tagasisidet õpetaja töö kohta. Mõistagi on lapsevanemate tagasiside oluline ka hiljem.

Õpetajate kompetentsust ja esile kerkinud probleeme peab lasteaed analüüsima regulaarselt. Lasteasutus peab koostama sisehindamise aruande vähemalt üks kord kolme õppeaasta jooksul (KELS § 24² lg 3). Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteasutuse järjepidev areng, selgitades välja lasteasutuse tugevused ning parendusvaldkonnad (KELS § 24² lg 1).

3. Järelevalve

Kui lasteaia juht pedagoogide kompetentsuse probleeme lahendada ei suuda, on võimalik taotleda järelevalvet lasteaia tegevuse üle. Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse üle teeb järelevalvet Haridus- ja Teadusministeerium (munitsipaallasteaia puhul haldusjärelevalvet KELS § 28 kohaselt ning eralasteaia puhul riiklikku järelevalvet [erakooliseaduse](#) § 23 kohaselt).

Vald või linn võib teha munitsipaallasteaia direktori tegevuse üle teenistuslikku järelevalvet ([kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) § 66¹).

Samuti saab pedagoogi ebakompetentset käitumist arutada lasteaia hoolekogus. Hoolekogul on õigus teha direktorile ja valla- või linnavalitsusele ettepanekuid lastele soodsa arengukeskkonna tagamiseks (KELS § 24 lg 3 p 3).

Täna Teid olulise küsimuse eest. Loodan, et selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Aru
laste ja noorte õiguste osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristi Paron 6938411
Kristi.Paron@oiguskantsler.ee